

М. А. Швайка
академік АЕН України
м. Київ

БОРОТЬБА НАРОДНОГО РУХУ УКРАЇНИ ЗА СТВОРЕННЯ НАЙВАЖЛИВІШИХ ЕКОНОМІЧНИХ АТРИБУТИВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ: ГРОШОВОЇ СИСТЕМИ, ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ, БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Особливої уваги потребували питання забезпечення економічного суверенітету України, подолання наслідків колоніального минулого, створення власної української, незалежної від Москви грошово-кредитної і банківської системи, організація центрального банку України, фінансової системи та ін.

У своїх опублікованих працях і виступах у період створення Рухівських осередків я намагався переконати громадськість, що без реального, у тому числі економічного суверенітету, що передбачає запровадження національної валюти, без повновладдя народу на своїй етнічній території, істотних зрушень в горбачовській перебудові, скерованій на подолання наслідків адміністративної системи, досягти буде неможливо.

Я не просто домагався створення грошової системи сталінського взірця, спотвореної в час кредитної реформи 1930–1932 рр., а сучасної кредитної грошової системи, яка в ХХ столітті прийшла на зміну золотогрошовій. [4, с. 205–215].

Для цих пропозицій у мене був вагомий науковий доробок. Свого часу я даремно намагався перевести радянську грошову адміністративну систему на кредитну основу і за допомогою цього заходу радив зжити черги у розподілі предметів споживання, товарний дефіцит і добитися збалансованості економіки. Створювати гроші, тобто організувати грошову систему, я пропонував не на вольових партійних рішеннях, а згідно з вимогами володаря вищого рангу, тобто об'єктивно існуючого економічного процесу – обміну, на основі комерційних боргових зобов'язань.

З цією метою я звернувся з цілою низкою доповідних записок до найвищого партійного і державного керівництва. Навіть добився розгляду моїх пропозицій в правлінні Держбанку СРСР. Однак пробити цю мертву, консервативну систему мені не вдалось.

Ця моя спроба завершилась виключенням мене з партії, звільненням з роботи і трьохрічним перебуванням на становищі безробітного. Цього добився В.Ю. Маланчук за допомогою приклеєння мені ярлика ідеолога капіталізму, бандерівця і націоналіста, який до кінця не роззброївся і один за одним проявляє рецидиви українського буржуазного націоналізму.

Рішуче виступаючи проти моєї пропозиції щодо відродження комерційного кредиту, як бази створення грошей, голова Держбанку СРСР В.В. Деменцев в адресованому мені листі №16024 від 13.03.1986 р. пише: «За дорученням економічного відділу ЦК КПРС Правління Держбанку СРСР розглянуло вашого листа, адресованого Генеральному секретарю ЦК КПРС товаришу М.С. Горбачову». За допомогою голих, догматичних штампів про переваги планової соціалістичної економіки над стихійною, ринковою, капіталістичною він відкидає мої пропозиції, не вникаючи в їх суть [1, с. 195, 196].

Партійне і державне керівництво рішуче виступало проти комерційного кредиту, тому що він не дозволяв вільно маніпулювати грошовими ресурсами.

При комерційному кредиті право створювати гроші має той, хто виробив товар і реалізував його.

Інший високопосадовець, заступник голови правління Держбанку СРСР В.С. Захаров в адресованому мені листі №16024 17.12.1987 р. зі здивуванням запитує в чому переваги комерційного кредитування в порівнянні з банківським, чому саме за допомогою комерційного кредиту можна ліквідувати негативні явища в грошовому обігу і взагалі він не має жодного відношення до грошової системи [1, с. 198].

Цей кредит ставить обмеження на прийняття свавільних рішень і тому парноменклатура від нього відмовилась. Розбалансованість економіки, товарні дефіцити, неможливість придбати населенням без черг найнеобхідніших товарів її не цікавило, тому що для неї існували спеціальні розподільники.

Найбільше зусиль до критичної оцінки моїх рекомендацій доклав інший заступник голови правління Держбанку СРСР Пчолін П.Я., який в адресованому мені листі №1618 від 13.02.1979 р. пише: «Розгляд з вашою особистою участю і участю наукових співробітників Інституту економіки АН СРСР, Московського фінансового інституту і спеціалістів Держбанку СРСР рукописів надісланих до редакції журналу «Деньги и кредит», а також лист і доповідна записка, надісланні до правління Держбанку СРСР містять ряд рекомендацій теоретичного і практичного характеру, скерованих на удосконалення кредитного і розрахункового механізму, а також діяльності усієї банківської системи країни... Поставлене вами в теоретичному плані питання про утворення безготівкових засобів зводиться до принципово неправильного положення про утворення кредитних грошей за допомогою комерційних боргових зобов'язань (а в цьому якраз суть кредитної грошової системи, яка в ХХ столітті прийшла на зміну золотогрошовій – М.Ш.). І комерційний кредит став гальмом на шляху дії і свідомого використання економічних законів соціалізму, в тому числі закону планомірного, пропорційного розвитку (придуманого Сталіним – М.Ш.) [1, с. 193, 194].

Ще за В. Щербицького під псевдонімом М. Андріїв (від Михайла Андрійовича) я опублікував першу в Україні працю про українські гроші в неконтрольованій партією газеті. [6] З доповіддю про необхідність запровадження українських грошей, створення власної кредитної і банківської системи виступав на першій установчій, насправді ще підпільній, Львівській крайовій конференції Руху 7 травня 1989 р. [7, с. 220]. Чітку позицію щодо запровадження національних грошей і переходу до ринкової економіки я виклав на Всеукраїнському установчому

з'їзді Руху 8 вересня 1989 р., на якому я виступав з доповіддю. [8, с. 30,31].

Значна частина цих моїх статей, а також виступів на сесії Верховної Ради України з приводу створення української грошової системи тепер опублікована в книжці «Економічні атрибути незалежності України». [25].

На ці статті надійшли десятки відгуків. Так, п. Азошкіна з Києва (Полярна, 7, кв. 10 «д») писала: «Газета з Вашою статтею зачитана до дірок, перешо-дила з рук в руки, і зробила дуже багато для того, щоб українці, які забули свою віру, врешті-решт прокинулись та стали захищати свою націю та Батьківщину». [11].

Історик Руху В. Ковтун відзначає, що «в галузі економіки вже тоді професор М.А. Швайка пішов далі невиразного гасла «економічної самостійності в складі СРСР», а за ключові визначив завдання створення в Україні власної фінансово-кредитної системи, Українського національного банку, власної грошової одиниці, що на той час сприймалося як сенсація». [12, с. 128, 129].

За мою наполегливу працю в цій ділянці мене називають батьком гривні [13].

В Україні першу програму не лише економічних, ринкових реформ, а й державного будівництва, побудови незалежної України, яка згодом стала загальнонаціональною, підготовлено рухівською командою, до складу якої входив і я. Працівники Інституту історії НАН України, які вивчали діяльність Руху, на засіданні «круглого столу», присвяченого 20-річчю створення НРУ, 20 вересня 2009 року зазначили: «На початку своєї діяльності Рух у своїх лавах мав хорошу команду, яка вирізнялася на фоні «спокійних» академічних науковців. Серед них було чимало спеціалістів із макроекономіки, які, очевидно, брали участь у розробці Декларації про державний суверенітет України, Акта проголошення незалежності: В. Пилипчук, В. Черняк, М. Швайка» [31, с. 122].

Нажаль, започаткована нами, рухівцями, плідна діяльність зі створення ефективної ринкової грошово-кредитної і банківської системи України була перекреслена банківськими мафіозі, які перетворили банківську систему із засобу державного будівництва у засіб пограбування народу, свого збагачення і махінацій.

Будучи обраним народним депутатом Верховної Ради України I скликання, працюючи заступником Голови постійної комісії з питань економічної реформи і управління народним господарством, я відразу взявся за реалізацію Рухівської програми створення національної грошової системи.

Я взяв на себе увесь тягар організаційної роботи стосовно запровадження гривні. В той час у Нацбанку і Кабінеті Міністрів не було не тільки окремих підрозділів, а й жодного працівника, який займався б питанням виготовлення грошових знаків, карбуванням монет і створенням національної грошової системи. Знайшов художників, які виготовили взірці банкнот. Зв'язався із закордонними фірмами, які виявили бажання виконати замовлення України на друкування банкнот і карбування монет. Ознайомився з можливостями цих фірм в Канаді, Швейцарії, Німеччині, Англії, Польщі. Оскільки в бюджеті держави не було валюти для оплати замовлення, я домовився з керівником Чорноморського пароплавства Пилипенком Віктором Васильовичем про отримання позики.

Мені довелося побувати на багатьох підприємствах ВПК і ознайомитися з їхніми технічними можливостями для карбування монет.

Найбільш придатним для карбування монет виявився Луганський верстатобудівельний завод, на якому зупинився мій вибір. У виданій Музеєм історії і культури м. Луганська праці А.С. Люльки наводиться підписаний мною, заступником Голови комісії з питань економічної реформи і управлінням народним господарством Верховної Ради України, адресований генеральному директору Луганського виробничого об'єднання «Верстатобудівельний завод» Є.І. Новохатку лист № 06-3/14-971 від 1 жовтня 1991 р., в якому говориться: «Просимо доручити своїм спеціалістам терміново опрацювати питання, пов'язані з випуском металічних монет.

Пропозиції щодо розміщення зазначеного виробництва необхідно надіслати до 15 жовтня ц.р.

Звертаємо Вашу увагу на особливу вагу цього питання».

Цей мій лист від 1 жовтня 1991 р. історики, нумізмати, працівники музею історії і культури м. Луганська і історик першого в Україні монетного двору і верстатобудівельного заводу А.С. Люлько вважають початком зародження карбування монет в Україні. [15, с. 29]

Я першим із трибуни Верховної Ради, на сесіях, засіданнях комісій і підкомісій, на урядових нарадах домагався запровадження національних грошей, а також відродження комерційного кредиту, комерційних банків, вексельного обігу, торгівлі грішми, створення ефективної банківської системи, яка служила б народу, а не мафії, та інших атрибутів ринкової економіки, скасованих Сталінінм під час кредитної реформи 1930-1932 рр.

Позитивний вплив на сприйняття ідеї запровадження національних грошей народними депутатами справила виголошена з трибуни Верховної Ради моя доповідь як претендента на посаду Голови Верховної Ради України 19.07.1990 р. і особливо дискусія, яка розгорнулася навколо її обговорення. [16].

На сесії Верховної Ради 04.01.1992 р. від Народної ради я виступив з альтернативною рухівською програмою переходу України до ринкової економіки, в якій рішуче протестував проти бездумної реалізації положень «Вашингтонського конценсусу», ставив питання про державне регулювання економіки, застосування протекціоністської політики, ліквідацію сталіністської кредитно-банківської системи, негайне запровадження національної валюти – гривні, розбудову митниці та інших атрибутів державності. [17].

Наша рухівська програма переходу до ринку була повністю самостійницькою, без заходів шокової терапії, не допускала жорсткої монетарної політики, що її нам нав'язували ззовні, базувалася на чітких ринкових принципах й ефективних механізмах господарювання. Номенклатурна більшість у Верховній раді схвалила програму лібералізації насамперед тому, що її прийняв північний сусід, за яким вона звикла плентатись у хвості.

Моя законотворча робота в галузі грошово-кредитної і банківської політики не завершилася із закінченням депутатських повноважень у 1994 р. Я її продовжував, працюючи консультантом Верховної Ради України II, III, IV, V, VI скликань, членом Наглядової Ради НБУ, економічним радником голови НБУ. Брав участь у підготовці законодавчих актів, тісно співпрацював з комітетами і фракціями.

Верховна Рада видала мою працю «Яка банківська система потрібна Україні», яка була вручена всім

народним депутатам. Мною підготовано Концепцію перебудови банківської системи, під якою поставили свої підписи 79 депутатів Верховної Ради XIII скликання й одноставно висловились за розгляд концепції на сесії. Згідно з розпорядженням заступника Голови Верховної Ради О. Дьоміна від 18.01.96 р. Концепцію було надруковано й розіслано в усі комітети і фракції із завданням обговорити і підготувати до розгляду на сесії. 20 жовтня 1999 р. (№ 4122) Верховна Рада видала мою Концепцію вдосконалення грошово-кредитної політики і зміни принципів діяльності банків і вручила всім народним депутатам для законотвірчої діяльності.

Для того, щоб вирватись з кігтів хижака — імперії зла і створити державницькі інститути незалежної України — армію, митницю, фінансову систему треба було докласти багато зусиль. З метою доведення ідей РУХу до армії ми відвідували військові частини. Я разом з В. Мулявою, П. Кислим зустрічався з офіцерами авіаційної армії, командиром якої був К. Морозов, який згодом став Міністром оборони України, підпавши під вплив самостійницьких рухівських ідей. [27, с. 692]

В сучасних умовах глибокої кризи, яка охопила усе українське суспільство, надзвичайно великого значення набуває опрацювання заходів по її здоланню. Поруч з розв'язанням політичної кризи великої ваги набуває подолання економічної кризи, що позбавляє українців праці і засобів існування. Усунення від влади бандитського режиму Януковича В.Ф. відкриває можливості для порятунку і відродження української економіки, яка доведена до жалюгідного стану: фінансові ресурси розтринякані, виробничий потенціал, що підпорядкований особистому збагаченню олігархів, зруйнований.

Україна розкрадена і пограбована. Багатства України розтягуються по усьому світу. Мільярди доларів щорічно скеровуються в офшори, де осідають на валютних рахунках українських олігархів і мафіози. В українців вкрадено більш 100 млрд доларів і вивезено за кордон. Повернення народові України вкраденого національного багатства є першочерговим, невідкладним завданням.

Успішна реалізація нової програми відродження і активізації розвитку економіки України в революційних умовах перезавантаження потребує усунення усіх перешкод, які стоять тут на заваді. Однією з них є паразитична, лихварська банківська система. Грошовий капітал розтягується олігархами по усьому світу. Гривна ослаблена злочинною доларизацією. На українському ринку володарює чужинець і зайда долар, що пожирає емісійний доход.

Через доларизацію усі проблеми розвитку економіки зводять до курсу долара. Не було б доларизації, не було б цих проблем. Надмірна свобода з валютними операціями нищить Україну.

Нацбанк помилково вважає, що курс гривни має врегулювати ринкова стихія. Нацбанк покладається на ринок, забуваючи про його неефективність. Саме він розкручує валютну спекуляцію.

У нас існує реальний тиск на гривню, бо пропозиція долара у нас менша ніж попит, який є штучним. Через недовіру до гривни люди купують долари і цим самим ще більше послаблюють грошову систему України.

Голова Нацбанку В. Гондарєва та її перший заступник О. Писарук не спеціалісти з макроекономіки, а фавіти з фондового ринку і тому проблем підприємств не знають. Нинішнє керівництво Нацбанку не до кінця розуміє суть грошових процесів. І своєю

некомпетентністю створює величезні проблеми для країни.

Нацбанк створює тепличні умови для валютних спекулянтів. Котирування інтервенцій Нацбанк називає о 11-12-й годині ранку, а продаж валюти здійснює ближче до 16-ї години, під завису роботи міжбанківського ринку. Таким чином, комерційні банки, які подали заявки на аукціон, мають час до вечора розігнати курс, аби потім купити валюту в НБУ дешевше за ринкову ціну. І перепродати її вже наступного дня — за ринковою...

Ці щоденні, щотижневі стрибки курсу гривни створюють для економіки багато проблем, паралізують економічне життя.

Те, що відбувається з курсовою політикою, — справжня трагедія для країни. Перше, убожіє населення. Катастрофічно падає купівельна спроможність. Люди вже відчули це, купуючи медикаменти. Страшно уявити, що буде через шість-дев'ять місяців.

Девальвація гривні — удар по малому й середньому бізнесу, у якого внутрішній ринок — єдине джерело доходу.

Виграють від цього тільки експортери. Падіння курсу національної валюти фактично підтримали тільки олігархи, які заробляють на експорті сировини. Влада загалом у валютну лібералізацію. Національний банк не виконує своїх зобов'язань. Виділив чималі ресурси на рефінансування комерційних банків. Хто контролює ці гроші? Де адмінресурс НБУ, який повинен контролювати кожну копійку і стежити, щоб ці гроші не вийшли на валютний ринок?

Нічого цього немає. Тут є вина й уряду. Він нічого не робить для того, щоб поліпшити інвестиційний клімат в Україні. Нічого не змінилося. Осідали ті схеми, які були побудовані "сім'єю" Януковича. І сьогодні практично продовжують те саме. Досить краси.

Держава повинна визначитися із пріоритетами й чітко їх дотримуватися. Всі країни світу, які хотіли добитися чогось, завжди захищали свої пріоритети. Англія — 350 років тому. Франція — 250. Індія, Бразилія це роблять сьогодні, потужно, незважаючи ні на що. Що робить Україна? Україна втратила стимули розвитку.

Рувальту вдалося здолати велику депресію за допомогою закриття банків і вилучення усього золота з приватного використання і за допомогою цих заходів усунути чинники, які підривали економічну стабільність. Україні це треба зробити з долларом. [32].

З 176 банків половина проблемних. Надійнісінько фінансові залежить від того, куди керівництво інвестує кошти. Більшість банків діють, як фінансові піраміди. Залучають нових клієнтів, щоб за рахунок їхніх коштів виплачувати депозити попереднім вкладникам.

Давно пора опрацювати і реалізувати свою економічну політику, побудовану на економічному націоналізмі. Для цього треба створити нову модель відродження української економіки, звільнену як від совдепівських пережитків адміністративної системи, так і від хаосу, породженого нав'язаною Україні політикою саморегуляції, сформульованою у Вашингтонському консенсусі та засадничих принципах так званої шокової терапії. Особливої уваги потребує поліпшення діяльності банківської системи, яка носить лихварський характер і паразитує не лише на підприємствах, а й на громадянах. Через брак кредитів і їхню дорожнечу активні і ініціативні люди не можуть займатись бізнесовою, в першу чергу виробничою діяльністю. Це ж стосується і підприємств. В той час,

як в країнах Європейського Союзу плата за кредит становить 1,5%, в Україні вона в десятки разів вища.

На сьогоднішній день практично ні один банк не пропонує кредитів готівкою менше ніж під 35% річних. В деяких установах такі кредити ще дорожчі – 45–50 % річних.

При сплаті 20–25 і більш процентів за кредит виробництво не може розвиватись. Ці грабіжницькі, надмірно високі проценти за користування кредитом не мають жодного обґрунтування і виправдання. До того, поки кредити не будуть доступними для енергійних, працьовитих людей малий та середній бізнес не розвиватиметься.

Таким чином, одним з недругорядних чинників, що стоїть на заваді розвитку України, залученню людей до результативної та продуктивної праці є недосконалість, точніше лихварська, паразитична банківська система з її високими процентними ставками, недосконалими формами обслуговування.

Слово кредит тепер частіше інших зустрічається на парканах, стовпах, вікнах вагонів метро і в рекламних таблоїдах. Створюється помилкове враження, що гроші самі йдуть в руки. Невже ми стаємо країною фінансового достатку? Не слід випускати з поля зору питання куди йдуть кредитні ресурси, чим зайняті банки, на що вони скеровують свої зусилля? Банки зовсім не переймаються інвестиціями, відкриттям вітчизняних підприємств, організацією виробництва товарів, а переважно наданням короткострокових споживчих кредитів на короткий термін під високі проценти. Величезні кредитні ресурси скеровуються на придбання імпортованих товарів. В той же час реальний сектор страждає від безгрошів'я через труднощі в кредитуванні. І подібний кредитний бум у споживчому секторі в цілому тепер не на користь розвитку економіки і нам не по кишені.

Українські і міжнародні експерти відзначають, що при такій величезній дорожнечі кредитів економіка не може взагалі розвиватись. Тому треба негайно вжити невідкладних заходів до виправлення ситуації.

Хто ж повинен навести порядок у кредитуванні і в діяльності банків? Це повинні зробити держава і її представники в банківській системі – Національний банк України, який не справляється із своїм завданням. Нацбанк став простим статистом, що лише фіксує стан справ на грошовому ринку. З контролера за діяльністю банків він став їхнім представником в органах влади і захисником їхніх інтересів.

Держава не лише не використовує дешевих кредитів, як можливого засобу допомоги підприємствам, а навпаки за допомогою збільшення податкового тягаря душить виробництво як податками, так і грабіжницькими банківськими відсотками.

Існуюча банківська система має істотні вади тому її треба докорінно змінити. Що треба зробити, щоб банки були зацікавленими вкладати гроші у виробництво, а не в спекулятивні посередницькі операції? Для забезпечення пільгового кредитування потрібні значні фінансові ресурси. Де їх взяти, хто їх може дати? Національний банк не може самостійно вирішити ці проблеми, хоч дещо міг би зробити в цій справі. Для забезпечення пільгового кредитування міг би використовувати емісійний доход, який сьогодні невідомо куди дівається.

У країні немає потужних контрольних органів за діяльністю банків, що створює сприятливі умови для крадіжок, махінацій, різних зловживань, яких, за свідченнями правоохоронних органів, у банківській системі найбільше. Кредитно-банківська система Украї-

ни досі перебуває під впливом кримінальних елементів.

Навколо наших банків формуються різного роду конвертаційні пункти та інші посередницькі структури, через які мільярди гривень перетворюються у долари, розкрадаються і вивозяться за кордон.

Через ненадійність банківської системи України одні громадяни тримають гроші в матрацах, другі в банках (консервних), треті перекачують в офшорні зони на о. Науру і Вануату, Кіпру, Греції, Панами, четверті – вкладають в швейцарські, американські, англійські та інші банки.

Нацбанк України повністю випустив з рук регулювання грошового обігу.

У виданій Верховною Радою для використання народними депутатами в законотворчій діяльності моєї праці «Яка банківська система потрібна Україні? (до концепції становлення і розвитку банківської системи України)» є такий спеціальний розділ «Яка економічна політика потрібна Україні?», в якому дається чітка відповідь: «Реформи слід почати не з шоккової терапії, абсолютної лібералізації ринку, а з поступової ін'єкції в державну економіку підприємницької активності, надання підприємцям допомоги дешевими кредитами і податковими знижками. Україні потрібна розумна державна регуляторна політика».

Ні США, ні Німеччина не сформувалися як світові потуги за допомогою політики лібералізму і відкритого ринку, яку нам нав'язували. Америка як і Німеччина досягли успіхів без торгової лібералізації.

Українській владі замість того, щоб на європейських і світових смітниках підбирати найгірший досвід треба було вчитись на взірцях позитивного досвіду.

Українська економіка опинилася без своєї фінансової інфраструктури, позбавлена можливості створення єдиного платіжного простору в країні і забезпечення стабільності власної валюти.

Про великі негаразди в банківській системі України говорить те, що перший заступник голови Нацбанку Борис Приходько міг вкрасти в лютому 2014 р. 2 млрд 69 млн гривень.

Відбувається спотворення національної банківської системи, яка перестає слугувати цілям національного розвитку та все більше стає інструментом забезпечення інтересів міжнародних фінансових груп, головним чином шляхом захоплення внутрішнього споживчого ринку країни, що призводить до структурної деформації та деградації внутрішнього виробництва.

Безрозсудне допущення українською владою нічим не обмеженого кредитування імпорту товарів народного споживання від "мобілки" до автомобілів не лише постачає ресурси чужим економікам, але й вбиває вітчизняних виробників, зменшує кількість робочих місць і зайнятість населення – матеріальну основу життя суспільства.

Не можна чекати, що буде стабільною валюта країни, яка набагато більше купує за кордоном, ніж продає. За минулий рік ми купили товарів на 16,4 мільярда доларів, більше, ніж продали. Питання, а де ми взяли гроші? Коштів, які ми отримали за наші товари і послуги, не вистачило б, аби купити усі ці імпортовані товари. Ці гроші – зовнішні позики та золотовалютні резерви, які в нас на той час були. Ніде в світі ви не знайдете країну, де б лікар, учитель, держчиновник отримали високу легальну заробітну плату, якщо там немає промисловості. Хороші зарплати в бюджетному секторі є в тих державах, де високорозвинена промисловість.

Так що для того, щоб організувати сучасну кредитну грошову систему і реалізувати ефективну кредитну політику треба ще багато трудитись, мобілізувати національний інтелектуальний потенціал, увесь науковий доробок країни.

Доля української революції залежить від успіхів в економічному будівництві, від зрушень у розвитку виробництва, якому слід приділяти першочергову увагу. Люди повинні відчувати її результати через гаманець і споживчий кошик. Треба здійснити перехід від експортно-орієнтованого виробництва, що базується на грабуванні багатств України, до виробництва для внутрішнього ринку. Треба відмовитись від банківської таємниці. Банки треба наблизити до виробництва, змусити їх вкладати кошти у створення підприємств і займатись їхнім технічним розвитком. Треба створювати механізм довгострокового кредитування на комерційній основі під великі модернізаційні проекти для придбання технологій, завезення обладнання в реальний сектор економіки. Давно пора створити державний потужний інвестиційний банк.

В Україні всі крупні капітали виникли в результаті грабницької приватизації, різного роду махінацій і корупційних угод з владою. Олігархи приховують реальні прибутки, уникають оподаткування, вибивають мільйонні пільги для своїх підприємств, затримують виплату зарплат робітникам, виплачують її в конвертах. Позбутися треба злочинства. Слід змусити всі офшорні компанії, що мають власність в Україні, перереєструватися тут. Повернути сюди кошти з-за кордону. Половина піде в бюджет, решта залишиться на рахунках компаній для власного розвитку: інвестицій у виробництво, вирішення екологічних проблем, підвищення соціального захисту. Якщо олігарх не поверне грошей сюди, його підприємства перейдуть у держвласність.

Одне лише дотримання в Україні чинних законів, припинення відпливу грошей з країни через офшори дозволить збільшити державний бюджет на десятки процентів, а то й у рази, що дозволить розв'язати багато поточних і майбутніх проблем нашої країни.

Усі вкрадені в народі гроші, серед них з бюджету, і сховані в офшорах треба повернути.

Надзвичайно велике значення в організації держави відіграє грошова система. При недосконалії її організації через її посередництво відбувається розкрадання народних багатств. Тому питання організації і удосконалення грошової системи потребують повсякденної уваги.

Список використаних джерел

1. Швайка М.А. Нариси з історії економічних поглядів / М.А. Швайка. – К.: В-во Київського міжнародного університету, 2006.
2. Швайка М. А. Українська гривня / М.А. Швайка. – К.: В-во Київського міжнародного університету, 2004.
3. Швайка М.А. З історії українських грошей / М.А. Швайка. – К.: В-во Київського міжнародного університету, 2006.
4. Овсянникова Оксана. Михайло Швайка – активний поборник кредитної грошової системи / О. Овсянникова // Економічний вісник Донбасу. – 2008. – № 4 (14). – С. 206-215.
5. Shvayka Mykhailo A. The Credit Monetary System: Ist Essence and Peculiarities of its Functioning. – Kyiv: Publishing house of Kyiv International University, 2008.

6. Андрійв М. (псевдонім Михайла Швайки) Гроші госпрозрахункової України / М. Андрійв // Поступ. – Червень. – № 5.

7. Камінський А. На перехідному етапі «гласність», «перебудова» і «демократія» на Україні / А. Камінський. – Мюнхен: Український Вільний університет. – Серія: Монографії. – Ч. 51. – С. 220.

8. Три дні вересня вісімдесят дев'ятого // Матеріали Установчого з'їзду Народного руху України за перебудову. – К.: Інститут української археографії та джерелознавства ім. Грушевського НАН України. 2000.

9. Швайка М.А. Економічний суверенітет України. І все-таки карбованець / М.А. Швайка // Радянська Україна. – 28 червня. – 1990.

10. Швайка М.А. На шляху до євроатлантичної інтеграції України / М.А. Швайка. – К.: В-во Київського міжнародного університету, 2008. – С. 211-216.

11. «Народне слово», «Селянин» за 19 березня 1994 р.

12. Ковтун В. Історія Народного Руху України / В. Ковтун. – К.: Факт. 1999. – С. 128-129.

13. Жайвір. Літературно-мистецький альманах. – Бережани. 2002. – № 2 (78), квітень.

14. Факти, 2000. – 2 сентября. – С. 5.

15. Люлько А.С. Луганский станкостроительный завод – первый монетный двор Украины. – Часть 1. Первые шаги. – Луганск. – Шлях, 2000. – С. 29.

16. Радянська Україна. 1990. – 22 липня.

17. «Пробудження». – 1992. – № 2; «Голос України». – 1992. – 22 січня.

18. Концепція переходу Української РСР до ринкової економіки // Відомості Верховної Ради Української РСР, 1990. – № 48. – 27 листопада. – С. 884-898.

19. Яка банківська система потрібна Україні (до концепції становлення і розвитку банківської системи України). – К.: В-во Верховної Ради України. 1995.

20. Швайка М.А. Банківська система України: шляхи реформування і підвищення ефективності / М.А. Швайка. – К.: Парламентське видавництво, 2000. – 196 с.

21. Shvayka Mykhailo A. The issues of formation from the crisis stimulator into provoker of world financial crisis. – Kyiv: Publishing house of Kyiv International University, 2009.

22. Швайка М.А. Кредитна грошова система: її суть та особливості функціонування / М.А. Швайка. – К.: В-во Київського міжнародного університету, 2008.

23. Швайка М.А. Банківська система України: проблеми становлення і удосконалення / М.А. Швайка. – К.: В-во Київського міжнародного університету, 2010.

24. Швайка М.А. Удосконалення банківської системи як передумова подолання кризи платежів / М.А. Швайка // Економіка України та шляхи її подальшого реформування. Матеріали Всеукраїнської наради економістів 14-15 вересня 1995 р. – Видавництво «Генеза», Київ. 1996.

25. Швайка М.А. Економічні атрибути незалежності України / М.А. Швайка. – К.: В-во Київського міжнародного університету, 2011.

26. Ратай В. Хто є автором української гривни? / В. Ратай // Шлях перемоги. – 2013. – 24 квітня.

27. Здобуття незалежності України 1991. Історія проголошення, документи, свідчення. У двох томах. Том 2. Житомир. «Рута». 2011.

28. Горобець О. Чи з'явиться портрет академіка Михайла Швайки на українських грошах? / О. Горобець // Постскриптум плюс: всеукраїнська щотижнева газета. – № 1 лютий, 2007.

29. Швайка М. А. Экономические методы ускорения воспроизводственных процессов. Институт экономики АН УССР. К.: 1979, с. 27-49.

30. Ковтун С. Історія Народного Руху України / С. Ковтун. – К.: Факт, 199. – С. 128–129.

31. Падалка С.С. Проблеми вітчизняної економіки та політичної практики НРУ. Народний Рух України: історія, ідеологія та політична еволюція (1989-2009): матеріали круглого столу, присвяченого 20-

річчю створення НРУ за перебудову; (20 вересня 2009). – НАН України; Інститут історії. – К., 2010.

32. Швайка М.А. Банківська система України: проблеми становлення і удосконалення / М.А. Швайка. – К.: Видавництво Київського міжнародного університету, 2010. – 760 с.

33. Weekly UA. – 04. – 10.06.2009. – С. 17.

34. Georg W. Kolodko. Russia Should Put its People First // New York Times, July 7, 1998.

35. Швайка М.А. Соціально-економічні проблеми європейського шляху розвитку України / М.А. Швайка // Україна в умовах європейської інтеграції та глобалізації світу [за ред. О.А. Чумаченко]. – К.: КиМУ, 2013. – С. 243–344.

В. І. Ляшенко
м. Донецьк

МІФИ ПРО ЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ВПК ВІД РОСІЙСЬКОГО. ЧАСТИНА 1.

Тест для русских патриотов.

- *Где Янукович? - В России.*

- *Где бывший министр МВД Украины? - В России.*

- *Где бывший Глава СБУ? - В России.*

- *Где бывший министр обороны Украины? - В России.*

- *Где бывший министр юстиции Украины - Лукаш? - В России.*

- *Кто их инструкторовал? - Россия.*

- *Кто оккупировал Крым? - Россия.*

- *Кто проводил циничный брехливый "референдум" в Крыму? - Россия.*

- *Кто держит 100-тысячную группировку войск на наших границах? - Россия.*

- *Кто вмешивается в наши внутренние дела, указывая, какое государственное устройство у нас должно быть, какая конституция, какой язык и т.п.? - Россия.*

- *А кто во всем виноват? - Америка!*

http://censor.net.ua/news/284953/yanukovich_podal_golos_iz_rostovanadonu_potreboval_vyvesti_ukrainskie_voyiska_iz_ukrainy

Останніми роками Україна стабільно входила в десятку найбільших світових експортерів озброєнь, разом з Італією і Ізраїлем замикаючи цей список. За інформацією Стокгольмського міжнародного інституту досліджень проблем світу (Stockholm International Peace Research Institute - SIPRI), в 2013 р. країна зайняла 9-е місце в рейтингу експортерів зброї, продавши його на \$1, 334 млрд. Це складає приблизно 2% світового ринку озброєнь, на якому домінують США (30%) і Росія (26%); далі слідує Німеччина (7%), Франція (6%) і КНР (5%). Провідні імпортери озброєнь – Індія (12%), Китай (6%), Пакистан і Південна Корея (по 5%), Сінгапур (4%), країни Перської затоки в сукупності – 7% [1].

У загальному обсязі закупівель, які роблять в нашій країні інші держави, традиційно чималу долю складає стара зброя, що дісталася нам від СРСР. Як відомо, на момент розпаду Союзу на території України розташовувалося військово-угруповання, що налічує близько 1 млн чоловік, на озброєнні якої перебувало 9 тис. танків, 11 тис. бронемашин, 18 тис. артилерійських установок, близько 4 тис. літаків і вертольотів, не рахуючи 176 міжконтинентальних балістичних ракет з боеголовками і 2883 одиниць оперативно-тактичних і тактичних ядерних зарядів. Ще більше вражаючими були стратегічні запаси армійських

складів, розраховані на мобілізацію (у разі нападу на СРСР) 10 млн чоловік. За деякими даними, на них зберігалася військового майна приблизно на \$90 млрд. Згодом велику частину цієї військової техніки і озброєнь, придатних для подальшої експлуатації, продали за рубіж, а неліквіди пустили на металобрухт.

Проте і сьогоднішні можливості деяких підприємств ВПК не слід недооцінювати. Тільки харківське ДП «Завод ім. Малышева» за роки незалежності принесло країні біля \$1,5 млрд. У 1996-1999 рр. харків'яни поставили Пакистану 320 танків Т-80УД на \$650 млн. В 2009-му за допомогою США був укладений контракт на постачання іракській армії 420 БТР– 4 різні призначення (командирські, лінійні, штабні, медичні і ремонтно-евакуаційні) на \$457 млн. Правда, постачання першої партії йшло із затримкою, а закінчилося поверненням виробникам декількох машин через дефекти і штрафними санкціями на \$3 млн. Але в 2011-2012 рр. були укладені два великі контракти з Таїландом: один – на постачання 121 БТР-3Е1 більш ніж на \$140 млн; інший – на 49 танків «Оплот» вартістю \$250 млн. Не самою останньою подією у світовому авіабудуванні стало кілька років тому рішення ВПС Індії модернізувати в нашій краї-